

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 14 lipca 2025 r.

Pozycja 205

POSTANOWIENIE

z dnia 12 marca 2025 r.

Sygn. akt Ts 183/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Piotrowicz – przewodniczący

Rafał Wojciechowski – sprawozdawca

Bartłomiej Sochański,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 15 stycznia 2025 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 30 sierpnia 2022 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił o stwierdzenie, że art. 194 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270, ze zm.; dalej: p.p.s.a.) jest niezgodny z art. 2; art. 7; art. 32 w związku z art. 45 ust. 1; art. 45 ust. 1; art. 45 ust. 1 w związku z art. 7; art. 45 ust. 1 w związku z art. 2; art. 45 ust. 1 w związku z art. 64 ust. 2; art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1; art. 64 ust. 2; art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Skarżący zarzucił, że jednolita wykładnia art. 194 § 1 p.p.s.a jest sprzeczna z jego gramatyczną treścią. Według skarżącego ustawodawca, posługując się znakami interpunkcyjnymi, sformułował w art. 194 § 1 p.p.s.a. dwie normy prawne. Pierwsza z nich stanowi, że zażalenie do Naczelnego Sądu Administracyjnego przysługuje na postanowienia wojewódzkiego sądu administracyjnego w wypadkach przewidzianych w ustawie, druga, stanowiąc o tym, że zaskarżalne są postanowienia wskazane w pkt. 1-10, wprowadza tzw. zażalenie poziome (przed Naczelnym Sądem Administracyjnym). Skarżący stoi na stanowisku, że odrzucenie skargi na przewlekłość postępowania mieści się w dyspozycji art. 194 § 1 pkt 8 p.p.s.a., który stanowi o tym, że środek zaskarżenia przysługuje na postanowienie, którego przedmiotem jest odrzucenie zażalenia. W związku z tym, na postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z 29 września 2021 r. o odrzuceniu skargi na przewlekłość postępowania przysługiwało zażalenie do innego składu tego sądu. Zastosowana *in casu*

wykładnia, zgodnie z którą orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego są prawomocne z chwilą ich wydania, a w związku z tym nie przysługują od nich środki odwoławcze, narusza zdaniem skarżącego zasady państwa prawa (art. 2 Konstytucji), działania organów na podstawie i w granicach prawa (art. 7 Konstytucji) i równości (art. 32 Konstytucji). Brak możliwości zakwestionowania orzeczenia wydanego po raz pierwszy narusza także prawo do rzetelnej procedury sądowej (art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji).

Postanowieniem z 15 stycznia 2025 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 23 stycznia 2025 r.) Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze, stwierdziwszy, że została ona wniesiona z przekroczeniem terminu określonego w art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK). Trybunał zwrócił uwagę na to, że *in casu* orzeczeniem, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK jest postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z 17 marca 2022 r. (sygn. akt [...]). To ono stanowi o tym, że „[z]askarżalne w drodze środków odwoławczych – takich jak skarga kasacyjna oraz zażalenie – są wyłącznie wyroki i postanowienia wojewódzkich sądów administracyjnych”, a zatem rozstrzyga o niedopuszczalności zażalenia poziomego na postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego odrzucającego skargę na przewlekłość postępowania. To zatem to orzeczenie wyczerpuje drogę prawną, o której mowa w art. 77 ust. 1 Konstytucji, a w związku z tym to od dnia jego doręczenia rozpoczął się bieg terminu wniesienia skargi konstytucyjnej. Składanie przez skarżącego dalszych niedopuszczalnych środków odwoławczych było już irrelewantne dla wyczerpania drogi prawnej i biegu terminu wniesienia skargi.

W zażaleniu z 30 stycznia 2025 r. (data nadania) skarżący zażądał skierowania przez skład orzekający „pytania prejudycjalnego” do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności art. 61 ust. 4 (błędnie oznaczonego jako art. 60 ust. 4) u.o.t.p.TK z art. 190 ust. 5 Konstytucji, a także art. 45 ust. 1 w związku z art. 190 ust. 5 Konstytucji (s. 2 pisma procesowego). W *petitum* wniosku skarżący wskazał natomiast przepisy ustawy zasadniczej nie mające związku ze sformułowanym żądaniem) oraz zawieszenia postępowania do czasu rozpoznania wniosku. Według skarżącego zgodnie z art. 190 ust. 5 Konstytucji „wszelkie orzeczenia Trybunału zapadają większością głosów. Konstytucja nie przewiduje w tym zakresie wyjątku”. Wydanie przez Trybunał orzeczenia (postanowienia o odmowie nadania dalszego biegu skardze) w składzie jednego sędziego jest niezgodne z przywołanym przepisem ustawy zasadniczej.

Skarżący wniósł także o uchylenie zaskarżonego postanowienia i skierowanie skargi do merytorycznego rozpoznania. Zarzucił bowiem, że Trybunał nie uwzględnił tego, iż postanowienie z 17 marca 2022 r. (sygn. akt [...]), którym Naczelny Sąd Administracyjny odrzucił zażalenie na postanowienie tego sądu z 29 września 2021 r. odrzucające skargę na przewlekłość postępowania) nie było prawomocne i dlatego w sprawie konieczne było wniesienia kolejnego zażalenia. Jednakże, jak zarzucił, Naczelny Sąd Administracyjny nie rozpoznał złożonego środka odwoławczego, informując skarżącego o zakończeniu postępowania (pismo z 3 sierpnia 2022 r., nr [...]). Dopiero zatem ta okoliczność, a nie jak przyjął Trybunał, doręczenie nieprawomocnego postanowienia z 17 października z 2022 r. otworzyło skarżącemu drogę do wystąpienia do Trybunału ze skargą konstytucyjną. W związku z tym termin wniesienia skargi rozpoczął biec dopiero od „chwili”, w której skarżący „dowiedział się o zaprzestaniu procedowania przez sąd”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK)

skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Odnośnie do żądania skarżącego skierowania przez skład orzekający wniosku („pytania prejudycjalnego”) do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją art. 61 ust. 4 u.o.t.p.TK należy zauważyć, że ani Konstytucja, ani przepisy u.o.t.p.TK nie przewidują takiej formy aktywności procesowej. Nie upoważniają także Trybunału do wszczęcia postępowania *ex officio*. W obowiązującym stanie prawnym z wnioskiem o zbadanie hierarchicznej zgodności aktów prawnych mogą wystąpić do Trybunału wyłącznie podmioty określone w art. 191 ust. 1 pkt 1-5 ustawy zasadniczej. Każdy natomiast, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo na zasadach określonych w u.o.t.p.TK wystąpić do Trybunału ze skargą konstytucyjną (art. 79 ust. 1 Konstytucji). Mając powyższe na względzie, Trybunał stwierdza, że sformułowany przez skarżącego w zażaleniu wniosek nie wywołuje żadnych skutków procesowych (por. postanowienia TK z: 23 października 2023, sygn. Ts 6/23, OTK ZU B/2023, poz. 303, 7 marca 2024 r., sygn. Ts 260/22, OTK ZU B/2024, poz. 179 oraz 27 maja 2024 r., sygn. Ts 77/22, OTK ZU B/2024, poz. 200). Jednocześnie należy zauważyć, że z przywołanego przez skarżącego art. 190 ust. 5 Konstytucji nie wynika, iż Trybunał nie może wydawać żadnych orzeczeń w składzie jednoosobowym. Przepis ten wyraża jedynie zasadę podejmowania rozstrzygnięć w sytuacji, w której skład Trybunału jest wieloosobowy. Nie wyklucza jednak, aby przepisy ustawowe (tj. przepisy u.o.t.p.TK), które zgodnie z art. 197 Konstytucji określają między innymi tryb postępowania przed Trybunałem, umożliwiły wydawanie rozstrzygnięć o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu w składzie jednego sędziego (zob. postanowienie TK z 13 marca 2014 r., sygn. Ts 276/13, OTK ZU nr 2/B/2014, poz. 166).

3. Trybunał stwierdza, że zarzuty postawione w zażaleniu nie podważają odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej z powodu przekroczenia ustawowego terminu jej wniesienia.

W tym zakresie wywody skarżącego dotyczą charakteru postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego z 17 marca 2022 r. (sygn. akt [...]). Skarżący nie uwzględnił jednak argumentów przedstawionych w jego uzasadnieniu.

Nie dostrzega bowiem, że wskazano w nim, iż orzeczenie staje się prawomocne, jeżeli nie przysługuje od niego środek odwoławczy. Zaskarżalne w drodze środków odwoławczych, takich jak skarga kasacyjna oraz zażalenie, są wyłącznie wyroki i postanowienia wojewódzkich sądów administracyjnych. Ustawodawca nie przewidział natomiast żadnych środków odwoławczych (a więc także poziomych) od orzeczeń (zarówno wyroków, jak i postanowień) Naczelnego Sądu Administracyjnego. Tym samym stają się one prawomocne z chwilą ich wydania.

Jeśli więc w tej sytuacji skarżący twierdzi, że postanowienie z 17 marca 2022 r. nie było prawomocne, a w związku z tym dla wyczerpania drogi prawnej, o której mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, konieczne było złożenie kolejnego środka odwoławczego, który – co istotne – został także odrzucony jako niedopuszczalny, to w istocie przenosi on ciężar rozważań na płaszczyznę stosowania prawa, która zasadniczo pozostaje poza zakresem kompetencji sądu konstytucyjnego.

Biorąc powyższe pod uwagę Trybunał stwierdza, że w postanowieniu z 15 stycznia 2025 r. Trybunał prawidłowo ustalił, że w odniesieniu do zarzutów postawionych w skardze,

orzeczeniem, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, jest postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z 17 marca 2022 r. i to od daty jego doręczenia skarżącemu, a nie pisma Przewodniczącego Wydziału Informacji Sądowej Naczelnego Sądu Administracyjnego z 3 sierpnia 2022 r. (nr [...]), w którym skarżący został poinformowany o prawomocnym zakończeniu m.in. sprawy o sygn. [...], rozpoczął bieg termin wniesienia skargi konstytucyjnej. Skoro skarżący złożył skargę w Trybunale dopiero 30 sierpnia 2022 r., to przekroczył termin określony w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK.

Mając powyższe na względzie, Trybunał Konstytucyjny nie uwzględnił zażalenia.